

Casualitats endimoniades

L'ex-comunista hongarès Gyula Horn arriba al poder el dia que Erich Honecker mor. Un va fer el mur i l'altre va començar a desfer-lo. Ho explica Llibert Ferri.

De vegades la vida té "casualitats endimoniades" d'aquelles que fan d'una coincidència fortuïta un símbol històric: el mateix dia en què el líder socialista hongarès Gyula Horn celebrava el seu triomf electoral per majoria absoluta, a Santiago de Xile anunciaven la mort de l'ex-dictador alemany Erich Honecker.

Horn i Honecker representen dos moviments històrics i gairebé físics contraposats. Gyula Horn, llavors ministre hongarès d'Afers Estrangers, va obrir la primera esclatxa del teló d'acer quan, personalment, va començar a tallar els filferros de la frontera amb Àustria. Al cap de dos mesos el pelegrinatge de fugitius de la RDA que van passar a la RFA per aquella frontera va marcar el començament del final del mur de Berlín, de Honecker i de la RDA. Honecker va fer fer el mur; Horn va començar a tirar-lo a terra.

Erich Honecker ha viscut prou per contemplar tots els episodis de la tragèdia. No havia passat ni deu dies que havia compartit amb Gorbtxov la màxima tribuna de Berlín Est i li va arribar la destitució. Des d'aleshores Honecker va ser una mena de fugitiu empestat. Mig amagat, va haver de veure com s'ensorrava el mur; com el seu col·lega búlgar Jivkov era confinat i esdevenia un pobre vell, dement i patètic; a Praga Jakes era derrotat i Husak necessitava penediment i perdó; Nicolae i Elena Ceausescu metrallats tètricament al pati de la caserna de Tirgo Viste. Un encadenament de fatalitats que

Erich Honecker. Va morir a Xile.

ell ja havia avisat que podrien passar precisament quan els reformistes hongaresos van prendre el poder i a Polònia la gent de Jaruzelski va cedir davant Solidaritat. I la traca final, la va haver de contemplar i aguantar a Moscou. El refugiat, l'exiliat Honecker, era a pocs metres del Kremlin, la setmana del 19 al 25 d'agost de 1991, quan el PCUS es va ensorrar com una carcassa podrida.

Tres anys abans havia estat a Barcelona per visitar les obres olímpiques. Honecker va voler anar al cementiri de Montjuïc a posar flors a la tomba del president Companys i a la d'un vell amic seu, lluitador antifeixista. "Sempre endavant; mai més enrere", va dir aleshores Honecker, tot repetint la seva frase preferida. El seu anti-

feixisme visceral i obsessiu el va portar a interioritzar i a predicar la religió i els dogmes de l'estalinisme com a antídote, a ser-hi obedient, a no fer-ne possible el dubte. Honecker i la seva gent van haver de guanyar una autèntica batalla mental per no qüestionar mai les "revelacions" de Moscou, fins al punt que ja no era possible la més mínima discrepància, si hom no volia posar en perill l'estatus personal o l'equilibri psicològic intern.

Honecker i els seus col·legues representen la mediocritat i el simplisme dels capatassos enlairats –no pas elevats– fins al poder gràcies a la seva capacitat d'obeir, i d'obeir sobretot els tirans. Per això, quan l'estiu del 1989 el número dos del Kremlin, Aleksandr Iakòvlev, va suspendre les vacances i va anar d'incògnit a Berlín Est a avisar que la crisi dels fugitius no era una broma, Honecker va menystenir la informació i el poder de Iakòvlev. Després, la nit del 9 de novembre, quan, en el moment de la gran sacsejada, la gent de Honecker intentava de parlar amb Moscou, tot va ser inútil: Gorbtxov no s'hi posava i Iakòvlev contemplava l'ensorrament del mur per la televisió.

"Mur contra el feixisme", "El feixisme no passarà", retòrica que Honecker repetia sense adonar-se que el seu sentit del temps i de l'espai anava capgirat i que el feixisme no havia estat totalment foragitat d'Alemanya amb la derrota dels nazis; de feixisme, n'hi havia a la seva part del mur. Ell mateix n'era un bocí. **Llibert Ferri**

Què en farem d'aquest xicot?

Mesos després de la destitució de Mario Conde al capdavant de Banesto, Fabià Estapé es pregunta pel futur de qui va arribar tan amunt en tan poc de temps.

Aquest país nostre fa i desfà homes a cor què desitges. Fa uns pocs mesos –molt pocs–, hi havia a Espanya un *wunderkind*, un xic-meravel·la. Es deia Mario Conde. Emplenava

revistes del *cuore* i de la política més estricta. L'home s'havia rodejat de tota mena d'aparells de poder: guardes de seguretat, cotxes blindats, avions privats... era l'amo del Banc Espanyol de

Crèdit, Banesto. I ho era des del 1989, quan en una de les crisis del vell banc –provocada per l'OPA del Banc de Bilbao– va manifestar que no volia vendre's (a 5.000 pessetes l'acció) i aquell

entusiasme va despertar el de les *viejass families*. Ens diuen que fins i tot Pablo Garnica va dir: "Ets el nostre home. Has de ser el nostre president". I ho va ser.

D'on venia Mario Conde? Es tracta d'un advocat de l'estat al servei de Laboratorios Abelló, empresa que va vendre a la multinacional italiana Montedison. Els diners, tant els seus com els del seu soci Juan Abelló, els va dedicar a la compra d'accions de Banesto, especialment després d'haver comprovat les

quantitats minses que els "patriarques" en tenien.

Després de l'operació-sorpresa, Conde va tarifar amb el seu soci Abelló i va blindar els estatuts. Va mirar —perquè és persona que s'hi fixa— que a l'hora d'anomenar consellers, n'hi hagués queessin felix Alfonso Guerra o, com diuen els ben informats, Ferraz.

L'administració de Banesto va ser un desastre històric. La primera política —créixer sense contemplacions— va portar a unes taxes de morositat que feien

escruixir. Mario Conde afrontava constantment les freqüents inspeccions del Banc d'Espanya amb promeses de cabals que vindrien de forma immediata (d'on, si no d'Amèrica) i ja en temps de l'actual governador d'aquesta institució, Luis Ángel Rojo, es va arribar, en ple mes de desembre, a la situació límit: "O arregles el banc o hauré d'arreglar-te'l jo". I així va ser, el 28 de desembre de 1993.

Però queda una pregunta en l'aire, com dèiem al principi: què en fem, ara, d'un xicot tan llest? **Fabià Estapé**

La rauxa catalana, el seny del PP

Salvador Cardús repassa els principals temes que centren la campanya electoral, i especialment les polèmiques declaracions de Mercedes de la Merced.

Sort en tenen tots plegats —em refereixo als qui aquests dies estan de campanya electoral— del fet que els uns animen la festa dels altres. Com s'ho farien si no es poguessin respondre mútuament els excessos verbals del dia anterior que ha propiciat l'ambient dels mítings llurs?

Aquesta autoimposició que es fan de respondre's mútuament els acudits, ha portat a coses ben divertides. Si Roca un dia advertia al PSC que pobres d'ells si criticaven CIU, l'endemà, en una desconeguda faceteta d'humorista, Obiols responia que una mica sí que criticaria CIU: que en Gasòliba era un candidat avorrit i que preferia la Concepció Ferrer. Bona, aquesta: ja m'agradaria veure un concurs d'acudits en què competissin Verde Aldea i Gasòliba, i si es vol, Gutiérrez i Cahner! Vistos els candidats, Europa deu ser una cosa molt seriosa.

Però de tant en tant es produeix una autèntica aportació al debat, com la que ha fet Mercedes de la Merced, en entrevista concedida a *El País*. La senyoreta, llicenciada en història (per quina universitat?, potser per una de les que té un dels rànquings de qualitat més alts dins l'estat?), com se sap, en va dir dues de molt grosses: allò de la bona persona que era Franco, i allò altre de la preocupació pel boig que podria presidir la Generalitat de Catalunya i tenir la Guàrdia Ci-

Mercedes de la Merced. La candidata del PP ha animat la campanya amb els seus estirabots.

vil a les seves ordres. Vidal-Quadras, aquest pensador del PP avalat per l'altre gran intel·lectual i polític escaldat, Mario Vargas Llosa, ho va voler arreglar recordant que, si bé Macià i Companys no eren bojos de lligar, sí que havien fet bogeries polítiques. La història que sap Vidal-Quadras dona la raó a la Merceditas.

Les opinions de Mercedes de la Merced han anat, doncs, com l'anell al dit de tota

la resta de partits. Tal com ja va passar a les eleccions generals del 6 de juny anterior, el PSOE ha tornat a utilitzar l'argument de la por a la dreta, però a més, ha tret de l'armari l'espantall del franquisme del PP. L'argument no és nou del tot, i el mateix PSC ja l'havia fet servir amb una certa moderació contra CDC fa anys. Però mai fins ara no se n'havia parlat tan sistemàticament. I la candidata del PP els ho ha fet fàcil.

Ara bé: l'escàndol pel franquisme latent i tranquil de la historiadora del PP —i probablement de molts dels fills de menys de vint-i-cinc anys dels molts franquistes mal anomenats "sociològics"— és, com la majoria d'escàndols polítics, farsaic i hipòcrita. D'una banda, perquè tots els partits implicats en la transició a la democràcia van pactar l'oblit del franquisme i la no estigmatització dels franquistes. I això significava que, a la llarga, aquest podia reparèixer sense cap senyal, sense màcula. I, segona, perquè aquest franquisme latent i tranquil no és la primera vegada que apareix en escena.

No calia esperar les opinions de la diputada per constatar-lo. A part del fet que, si és que volen revisar el franquisme dels uns i dels altres, el primer problema amb què es toparan és que hi trobaran implicat un tal príncep Juan Carlos o un ex-cap de Movimiento anomenat Samaranch, etc.

L'altre disbarat de la diputada, el de l'hi-